

Mantell Gwynedd

Eich cyngor gwirfoddol sirol lleol

4. Gwirfoddolwyr

4.5 Denu gwirfoddolwyr sy'n siarad

Cymraeg

Yn y blynyddoedd diwethaf, mae mudiadau gwirfoddol wedi cydnabod fwyfwy ei bod yn bwysig hyrwyddo cydraddoldeb ac amrywiaeth. Mae hyn yn ategu gweledigaeth Llywodraeth Cymru sydd wedi'i disgrifio yng [Nghynllun y Sector Gwirfoddol \(2000\)](#), sy'n cydnabod bod gan bawb hawl i gymryd rhan a chael ei gynnwys ym mywyd ei gymuned drwy wirfoddoli.

Er mwyn parchu cydraddoldeb a sicrhau cynhwysiant cymdeithasol yma yng Nghymru, mae mudiadau'n ceisio gweithredu'n ddwyieithog i fwy o raddau. Mae dogfen Llywodraeth Cymru o'r enw 'Iaith fyw; iaith byw' ([Strategaeth y Gymraeg 2012 – 17](#)) yn datgan 'Gweld y Gymraeg yn ffynnu yng Nghymru yw ein gweledigaeth' a hefyd 'sicrhau mwy o ddefnydd o'r Gymraeg mewn sefyllfaoedd bob dydd'.

Er bod y brif ddadl dros hyrwyddo amrywiaeth a chydraddoldeb yn ymwneud â chyfiawnder cymdeithasol, drwy weithredu'n ddwyieithog gall eich mudiad gael budd hefyd drwy:

- Fabwysiadu arferion da. Agwedd hanfodol ar ymarfer da yw cynnig dewis gwirioneddol i'r cleient o ran yr iaith a ddefnyddir.
- Gwella ei ddelwedd fel mudiad Cymreig.
- Adlewyrchu'r gymuned y mae'n ei gwasanaethu
- Apelio at ystod ehangach o wirfoddolwyr.
- Creu gwell cyfle i gael cyllid gan gyrrff sy'n edrych yn ffafriol ar fudiadau sydd â pholisi o ddenu gwirfoddolwyr o sawl rhan o gymdeithas.
- Gwella ansawdd ei wasanaethau i'r cyhoedd.

Efallai y bydd eich mudiad yn awyddus i recriwtio gwirfoddolwyr sy'n siarad Cymraeg i fod yn rhan o dîm am y rhesymau hyn, ond bydd angen ystyried hefyd y strategaeth recriwtio a ddefnyddir. Os oes angen gwirfoddolwyr sy'n siarad Cymraeg i gyflawni tasgau arbennig drwy gyfrwng y Gymraeg, fel ateb y ffôn, siarad â'r cyfryngau Cymraeg neu weithio gyda chleientiaid Cymraeg eu hiaith, dylid nodi hynny ar y cychwyn. Ni fydd pawb sy'n siarad Cymraeg yn fodlon cyflawni rolau o'r fath. Mae'n well ceisio cynyddu dwyieithrwydd yn gyffredinol drwy'r mudiad yn hytrach na chyfyngu'ch diddordeb i rai tasgau penodol sydd i'w cyflawni drwy'r Gymraeg.

Sut byddwch yn recriwtio gwirfoddolwyr sy'n siarad Cymraeg?

Mae gwirfoddoli'n rhan draddodiadol o fywyd cymunedau Cymraeg lle mae pobl wedi arfer helpu ei gilydd ac wedi arfer cymryd rhan mewn gweithgareddau cymunedol.

Bydd pob math o grwpiau gwirfoddol yn codi mewn cymunedau i ddiwallu anghenion pobl leol. Yn aml ni fydd y rhai sy'n cymryd rhan yn ymwybodol eu bod yn wirfoddolwyr; gwelir 'gwirfoddoli' yn aml fel rhywbeth sy'n ymwneud â'r sefydliad a mudiadau ffurfiol.

Mae'n bosib y bydd angen i fudiadau ddilyn llwybr sensitif a gwahanol wrth recriwtio gwirfoddolwyr sy'n siarad Cymraeg.

- Sicrhau bod gwirfoddolwyr Cymraeg yn teimlo bod croeso iddynt yn eich mudiad. Gellid datgan hyn yn glir yn eich polisi cyfle cyfartal, polisi amrywiaeth neu'ch polisi iaith.
- Bydd delwedd ddwyieithog i'r mudiad yn adlewyrchu ei ymrwymiad i drin y Gymraeg a'r Saesneg yn gyfartal.
- Drwy ddarparu gwybodaeth ddwyieithog, gan ddefnyddio iaith anffurfiol a chyfeillgar, bydd y mudiad yn dangos ei ymrwymiad i gynnig dewis o ran iaith yn fewnol ac yn allanol.
- Defnyddio'r logo 'iaith gwaith working welsh' ar bob deunydd hyrwyddo.

Sut i gyrraedd siaradwyr Cymraeg?

1. Mynd ati i ganfod mudiadau Cymraeg yn eich ardal (mae'n bosibl y bydd y Fenter Iaith leol yn gallu rhoi manylion cysylltu) a gweithiwch gyda nhw i gyrraedd y gymuned Gymraeg, i drefnu cyfarfodydd ac arddangosfeydd ac i apelio am wirfoddolwyr. Rhai enghreifftiau ohonynt yw:

- Clybiau Ffermwyr Ifanc
- Urdd Gobaith Cymru (ceir grwpiau lleol ledled Cymru)
- Capeli ac Eglwysi
- Ysgolion lleol (gan gynnwys Cymdeithasau Rhieni/Athrawon)
- Canolfannau iaith
- Merched y Wawr
- Clybiau Gwawr (mudiad Cymraeg i fenywod)
- Mentrau iaith
- Mudiad Ysgolion Meithrin (ceir grwpiau lleol ledled Cymru)
- Cynghorau gwirfoddol sirol
- Canolfannau gwirfoddolwyr lleol
- Corau a chymdeithasau Cymraeg.
- Eisteddfodau lleol ac is-bwyllgorau i'r Eisteddfodau Cenedlaethol a gwyliau cerdd cenedlaethol (fel yr Wyl Gerdd Dant) sy'n ymweld â'r ardal. Mae'r is-bwyllgorau'n cynnwys pobl leol.

2. Hysbysebwrch drwy'r cyfryngau Cymraeg:

- Radio Cymru (gorsaf radio genedlaethol sydd hefyd yn cynnig rhaglenni rhanbarthol ar wahanol adegau yn ystod y diwrnod)
- Slot Gymraeg yr orsaf radio leol
- Colofnau Cymraeg mewn papurau newydd lleol
- Y Papurau Bro misol - Mae gwefan y Lolfa yn hysbysu [rhestr ohonynt](#)
- Golwg (cylchgrawn Cymraeg cenedlaethol)
- Y Cymro (papur newydd Cymraeg cenedlaethol)
- Yr Herald Cymraeg (atodiad i'r Daily Post bellach)
- Rhaglenni ar S4C fel Prynhawn Da, Heno a Stwnsh
- Golwg360
- [Lleol.net](#)
- Tudalennau gwahanol Cymraeg ar Facebook neu Trydar e.e [Radio Beca](#), Be sy 'mlaen. [Yr awr Gymraeg](#) (#yagym)

3. Cynnwys o leiaf un dudalen ddwyieithog ar eich gwefan e.e. tudalen flaen.

4. Ychwanegwch eich cyfleoedd gwirfoddoli yn ddwyieithog i'r wefan www.gwirfoddolicymru.net. Gallech nodi yn y disgrifiad a oes yna anogaeth, cyfle neu ddisgwyliad i ddefnyddio'r Gymraeg.

Mae rôl ddisgrifiad enghreifftiol ar gael yn [Gymraeg](#) ac yn [Saesneg](#) y gellir ei ddefnyddio fel templed.

5. Manteisiwch ar ddigwyddiadau cenedlaethol fel Wythnos Gwirfoddolwyr (1-7 Mehefin), yr Eisteddfod Genedlaethol (yr wythnos gyntaf yn Awst), Sioe Amaethyddol Frenhinol Cymru (ganol Gorffennaf), Eisteddfod Genedlaethol yr Urdd (yr wythnos sy'n dechrau ar ŵyl banc y Sulgwyn), Diwrnod Rhyngwladol y Gwirfoddolwyr (5 Rhagfyr) a threfnwch weithgareddau gweledol a fydd yn denu sylw.

6. Defnyddiwch fannau cyhoeddus yn y gymuned i osod hysbysebion e.e. llyfrgelloedd, ysgolion, meddygfeydd, siopau papurau newydd a chanolfannau gwirfoddolwyr.

7. Defnyddiwch y cyfryngau cymdeithasol yn effeithiol gan bostio/trydar yn Gymraeg ac yn Saesneg.

8. Ystyriwch bostio clipiau fideo arlein o brofiad gwirfoddolwyr presennol i hyrwyddo gwirfoddoli drwy gyfrwng y Gymraeg.

Pwyntiau i'w hystyried wrth gynnwys gwirfoddolwyr sy'n siarad Cymraeg

- Dylid glynu wrth arferion cyfle cyfartal wrth recriwtio a dethol gwirfoddolwyr Cymraeg a Saesneg eu hiaith.
- Ceisiwch sicrhau bod gweithiwr cefnogi Cymraeg ar gael i wirfoddolwyr.
- Crefft yw cyfieithu ac ni ddylid ei wneud yn gyfrifoldeb i rai sy'n siarad Cymraeg heb roi'r hyfforddiant a'r gefnogaeth angenrheidiol iddynt.
- Mae delio â'r cyfryngau Cymraeg ar ran mudiad yn gyfrifoldeb mawr. Dylai siaradwyr Cymraeg gael yr hyfforddiant a'r gefnogaeth angenrheidiol a chyfarwyddyd llawn cyn gofyn iddynt wneud hynny.
- Dylai mudiadau geisio darparu cyrsiau hyfforddi drwy gyfrwng y Gymraeg a'r Saesneg os oes angen. (Mae gan WCVA gronfa ddata o ymgynghorwyr a hyfforddwyr.)
- Mae gwirfoddoli'n fater o ddewis a dylai gwirfoddolwyr gael amser a chyfle i ystyried a ydynt am gyflawni'r tasgau a gynigir iddynt.
- Ni ddylent deimlo eu bod dan orfodaeth i gyflawni tasgau y maent yn eu hystyried yn amhriodol.
- Dylai mudiadau fod yn ymwybodol bod ar wirfoddolwyr Cymraeg angen yr un hyfforddiant a chymorth a roddir i wirfoddolwyr eraill sy'n gwneud gwaith tebyg.
- Efallai y bydd ar wirfoddolwyr Cymraeg angen hyfforddiant i'w galluogi i wneud eu gweithgareddau drwy gyfrwng y Gymraeg, e.e. magu geirfa arbenigol neu sgiliau ysgrifennu.

Mwy o wybodaeth

I gael mwy o wybodaeth neu ragor o gyngor am arferion da, recriwtio a chynorthwyo gwirfoddolwyr, cysylltwch â'r ganolfan gwirfoddolwyr leol neu'r cyngor gwirfoddol sirol lleol.

Mae'r [Safon Buddsoddi mewn Gwirfoddolwyr](#) yn ei gwneud yn ofynnol i fudiad fod yn agored i gynnwys gwirfoddolwyr o gefndiroedd a galluoedd amrywiol, a darparu'r adnoddau angenrheidiol (Dangosydd 3.1)

Gweler Taflen Wybodaeth [2.10 Yr Iaith Gymraeg – y Cyd-destun Cyfreithiol](#)

Mentrau Iaith

www.mentrauiaith.cymru

Comisiynydd y Gymraeg

www.comisiynyddygybraeg.org

Gweler yr ymchwil ddiweddar a gynhaliwyd gan Gomisiynydd y Gymraeg – [Y Gymraeg a gwirfoddoli 2014](#).

Estyn Llaw

www.estynllaw.org

Ymwadiad

Mae'r wybodaeth a ddarperir yn y daflen hon ar gyfer cyfarwyddyd yn unig. Nid yw'n amnewid am gyngor proffesiynol ac ni allwn dderbyn unrhyw gyfrifoldeb am golled o ganlyniad i unrhyw berson weithredu neu wrthod gweithredu arno.

Am rhagor o wybodaeth cysylltwch â

Mantell Gwynedd

23-25 Y Bont Bridd, Caernarfon, Gwynedd, LL55 1AB

Elusen Gofrestredig: 1068851

Ffôn: 01286 672626

ymholiadau@mantellgwynedd.com

Ffacs: 01286 678430

www.mantellgwynedd.com

Cynhyrchwyd gan WCVA, Cynghorau Gwirfoddol Sirol a Chanolfannau Gwirfoddoli
Wedi ei ddiweddaru: 05/01/2017

Ffôn: 0300 111 0124
www.wcva.org.uk